

Portret

Woongemeenschap Eikpunt

Een toekomstwijzend model voor leven en wonen

Vanaf de Bemmelsedijk, tegenover Nijmegen, zie je hem boven het hoogste gebouw uit-torenen: de Eik. Het groene middelpunt van woongemeenschap, jawel, Eikpunt. “Hier gaat de wereld worden in het klein zoals jij vindt dat zij moet zijn”, zo leest een regel uit het gedicht van stadsdichteres Marijke Hanegraaf over dit project. Hoe die wereld er dan uit zou moeten zien, las ik op Eikpunts online media en liet ik mij vertellen – en tonen – door bewoonster Patricia Eikelenboom.

AUTEUR Marisha Maas

Marisha werkt als zzp'er (zelfstandige zonder personeel) vooral op tekst- en taalgebied en volgt daarnaast een opleiding tot schaapherder.

www.yabal.works

Hoe is het project ontstaan?

Een spiritueel georiënteerde werk- en woongemeenschap, daar zochten initiatiefnemers Christine Braun en Leon Claessen al sinds het begin van deze eeuw naar. Maar de gemeenschappen en meditatiecentra die zij in binnen- en buitenland bezochten misten vaak het juiste evenwicht tussen het geestelijke en sociale. En binnen ecologisch gerichte gemeenschappen ontbrak vaak weer het spirituele aspect. Zij bespraken hun verlangen met vrienden en in 2008 vond een eerste gesprek met een wooncorporatie plaats: concept Eikpunt was geboren en werd in de daarop volgende jaren beetje bij beetje uitgewerkt en gerealiseerd. Vergelijkbare initiatieven werden bezocht, geïnteresseerden sloten zich aan, een kerngroep formuleerde de uitgangspunten, werkgroepen werden gevormd. In 2009 volgde een projectvoorstel en de oprichting van Vereniging Meergeneratie Woonproject Nijmegen (eind 2015 veranderd in Woonvereniging Eikpunt). Woonwensen van belangstellenden werden geïnventariseerd, contacten met de gemeente Nijmegen, woningcorporatie en andere partijen bestendigd, mogelijke huisvestingslocaties onderzocht – en in 2011 daadwerkelijk gevonden in de wijk Vossenspels, aan de rand van Lent. Met vanaf dat moment concreet zicht op een woonplek ging een architect aan de slag met het ontwerp van het terrein en de gebouwen. In 2014 was dat definitief en konden bouw en inrichting beginnen. En in 2016 namen de eerste bewoners hun intrek: woongemeenschap Eikpunt was een feit.

Wat is het doel van het project?

Project Eikpunt is bepaald niet weinig ambitieus. Doel, zoals geformuleerd op hun website: vanuit vrijheid, aandacht en verbondenheid een nieuwe kwaliteit van wonen en leven ontwikkelen. Of, zoals elders staat: een toekomstwijzend model voor samen leven en wonen vormen. Eikpunt beoogt een gemeenschap te zijn voor alle leeftijden en samenlevingsvormen, met ruimte voor individuele wensen maar nadrukkelijk ook aandacht voor en actie op gemeenschappelijke verlangens. En naast dat met elkaar samenleven, beoogt Eikpunt – of beter: beogen de Eikpunters – ook om samen te leven met de natuur, via een zo ecologisch mogelijk ingerichte leefomgeving.

Hoe is het project georganiseerd?

Samenwerken en -leven met de natuur, maar ook – en als ik Patricia beluister wellicht nog meer – samenwerken en -leven met elkaar, daar draait het om binnen Eikpunt. Permacultuur in de traditionele zin én sociale permacultuur dus. Dat komt ook terug in de vier pijlers waarop het project is georganiseerd.

Stilte en bezinning, met die pijler begon de zoektocht van initiatiefnemers Christine en Leon naar een nieuwe gemeenschapsvorm. Achterliggende gedachte: door gedeelde stilte kan afstand gedaan worden van fixatie en wordt ruimte geschapen voor iets nieuws. Binnen Eikpunt vormt de stilteruimte dan ook een centraal punt, waar zowel individueel als gezamenlijk tot bezinning gekomen kan worden.

De pijler *meergeneratiewonen* spreekt voor zich: Eikpunt is voor mensen van 0 tot 100, in alle mogelijke gezinssamenstellingen. Daartoe biedt de gemeenschap uiteenlopende woonvormen, voor alleenstaanden, jong en oud, gezinnen, oudere paren en kleine groepen. Onder de veertig huur- en negen koopwoningen van verschillende omvang bevinden zich bovendien levensloopbestendige woningen die met de gebruikte materialen aangepast kunnen worden zodra de samenstelling van een huishouden verandert. “Sinds ik hier woon, heb ik er een stuk familie bij”, vertelt Patricia. Een uitspraak die terstond gestaafd wordt wanneer een oudere Eikpuntster spontaan aanbiedt dochtertje Mila (3 jaar) even

onder haar hoede te nemen zodat wij ongestoord kunnen praten. *Gemeenschapsvorming* is volgens Patricia de voornaamste pijler waarop Eikpunt gestoeld is. De diverse samenstelling van deze woongemeenschap doorbreekt individualisme en vergroot de onderlinge betrokkenheid. Wil je hier komen wonen, moet je al enige tijd daarvoor een actieve inbreng tonen, en ook na intrek schenk je als Eikpunter vrijwillig een deel van je tijd, capaciteiten en talenten aan de gemeenschap. Klínt mooi, gooi ik Patricia voor de voeten, maar werkt dat in de praktijk echt zo? Doet iedereen dat dan ook? Wordt hier op nagezien, zijn er sancties in geval iemand zich hieraan onttrekt? Patricia schiet gelijk in de lach bij het horen van mijn vragen. Vergelijkbaar met wat René en Caroline eerder in het themanummer over sociale permacultuur schreven (editie 11, 2018), legt ze uit dat in de ‘buitenwereld’ wellicht regels nodig zijn om mensen aan goed gedrag te houden, maar niet binnen Eikpunt. “Hier zijn de relaties gebaseerd op vertrouwen. Omdat we hier ook echt samen leven, gaat dat als vanzelf; dan voel je je ook meer verantwoordelijk voor elkaar, en voor de omgeving.” Aldus lijkt die gemeenschapsvorming binnen Eikpunt van nature te gaan. Al heeft elke huishouding een (beperkte) privéruimte, er wordt ook regelmatig samen gekookt en gegeten, gecreëerd, in de tuin of andere gemeenschappelijke ruimtes gewerkt en gemediteerd. Overigens niet alleen door de Eikpunters, bewoners van omliggende wijken en andere belangstellenden zijn ook van harte welkom bij een deel van de activiteiten. Want Eikpunt is beslist geen afgeschermd enclave in die zogenaamde buitenwereld.

En dan de vierde pijler, die van *duurzaamheid*. Vanaf de dijk zag ik de zonnepanelen op de daken al schitteren. De woningen zijn met zoveel mogelijk natuurlijke materialen (hout, leem en stro) en zo energiezuinig mogelijk gebouwd. Privéruimte is deels ingeruild voor gemeenschappelijke ruimtes, gereedschappen en huishoudelijke apparatuur worden zoveel mogelijk gedeeld. Er is een weggeefwinkel en een voedselcoöperatie waar samen met bewoners van nabijgelegen wijken ingekochte biologische producten te koop zijn. En voor de gezamenlijke groene buitenruimte heeft adviesbureau Food Forestry een inrichtingsplan opgesteld dat uitgaat van permacultuurprincipes. Dat wordt beetje bij beetje

Toekomstige bewoners bouwden samen mee aan elkaars woning

De stilteruimte

Marisha Maas

door de bewoners zelf ten uitvoer gebracht, op zogenaamde plantdagen. Als Patricia me over het toch ook nu al kleurrijke terrein rondleidt, laat ze me regelmatig van planten proeven en schetst ze me enthousiast een toekomstbeeld vol eetbaar groen.

Hoe verliep het ontwerpproces?

Anno 2019 staat, leeft en werkt Eikpunt. Maar het ontwerpproces, zo legt Patricia uit, is beslist niet ten einde, en dat zal het wellicht ook nooit zijn. Reden: de coöperatieve vorm van zelfbestuur, of de zogenoemde 'gedragen besluitvorming' die de interne communicatie en overlegstructuur kenmerkt. Alle bewoners hebben een stem in hoe het project verder verloopt en brengen, vertelt Patricia, dan ook regelmatig nieuwe, aanvullende woonwensen en ideeën in. Vinden zij hiervoor weerklank bij medebewoners, dan gaat een

werkgroep aan de slag met het formuleren van een voorstel. Via de maandelijkse ledenvergadering en email krijgen alle Eikpunters vervolgens gelegenheid tot het maken van bezwaar. Zijn er geen zwaarwegende bezwaren en is het plan ook praktisch haalbaar, dan wordt tot actie overgegaan. Eikpunt is organisch, een permacultuurproject in hart en nieren.

Wat zijn de plannen voor de toekomst?

En dus is Eikpunt voortdurend in beweging en zijn er altijd nog weer nieuwe toekomstplannen, aldus Patricia, en ze noemt voor de korte termijn een fietsenstalling, houtopslag, een kas, speeltoestellen voor de kinderen. De werkgroep mobiliteit is druk bezig met de uitwerking van het plan voor een (elektrische!) autodeelproject, waaraan overigens ook niet-Eikpunters kunnen deelnemen. En niet in de laatste plaats staat verdere inrichting van de groene buitenruimte op de agenda. Om er over een paar jaar de vruchten van te kunnen plukken, sámen. Zo bouwen de Eikpunters gestaag maar zeker aan de wereld in het klein – zoals zij vinden dat die moet zijn.

Food Forestry

Verbindende groenstructuur, ontworpen door Food Forestry.

Eikpunt

Woongemeenschap Eikpunt

Locatie: Achter de Bemmelse-dijk langs de Waal, ter hoogte van Fort Boven-Lent (Nijmegen)

Grootte: Ongeveer 2 hectare, inclusief bebouwing, wegen en privéterreinen

Sinds: Vereniging sinds 2009, intrek bewoners in 2016

Ontwerper(s): Het project is tot stand gekomen door inbreng van vele verschillende partijen.

Initiatiefnemers: Christine

Braun en Leon Claessen

Woningcorporatie Talis

(na eerst Standvast)

Gemeente Nijmegen

Architect Huub van

Laarhoven

Bouwen met Mensen: proces- en projectbegeleiding

Biologisch Bouwcollectief: materiaalkeuzen en begrotingen

Food Forestry Nederland (Wouter van Eck en Xavier San Giorgi): inrichtingsplan gezamenlijke groene buitenruimte

... en bewoners zelf dus!

woongemeenschapeikpunt.nl